

Rolnummer 2459
Arrest nr. 139/2003 van 29 oktober 2003

ARREST

In zake : het beroep tot vernietiging van artikel 2 van het decreet van het Waalse Gewest van 6 december 2001 betreffende de instandhouding van de Natura 2000-gebieden alsook van de wilde fauna en flora, ingesteld door H. Clerens en de b.v.b.a. Valkeniersgilde.

Het Arbitragehof,

samengesteld uit de voorzitters A. Arts en M. Melchior, en de rechters L. François, P. Martens, L. Lavrysen, A. Alen en J.-P. Moerman, bijgestaan door de griffier P.-Y. Dutilleux, onder voorzitterschap van voorzitter A. Arts,

wijst na beraad het volgende arrest :

*

* *

I. *Onderwerp van het beroep en rechtspleging*

Bij verzoekschrift dat aan het Hof is toegezonden bij op 24 juni 2002 ter post aangetekende brief en ter griffie is ingekomen op 25 juni 2002, hebben H. Clerens, wonende te 2990 Wuustwezel, Oud Gooreind 14, en de b.v.b.a. Valkeniersgilde, met maatschappelijke zetel te 2990 Wuustwezel, Oud Gooreind 14, beroep tot vernietiging ingesteld van artikel 2 van het decreet van het Waalse Gewest van 6 december 2001 betreffende de instandhouding van de Natura 2000-gebieden alsook van de wilde fauna en flora (bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad* van 22 januari 2002, tweede uitgave).

Bij het arrest nr. 163/2002 van 6 november 2002 (bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad* van 21 februari 2003) heeft het Hof de vordering tot schorsing van dezelfde decretale bepaling verworpen.

Memories zijn ingediend door de Waalse Regering en de Ministerraad.

Memories van antwoord zijn ingediend door de verzoekende partijen en de Waalse Regering.

Op de openbare terechtzitting van 16 juli 2003 :

- zijn verschenen :

. Mr. O. Slusny *loco* Mr. F. Clement de Cléty, advocaten bij de balie te Brussel, voor de verzoekende partijen;

. Mr. C. Wijnants, advocaat bij de balie te Brussel, *loco* Mr. P. Peeters, advocaat bij de balie te Antwerpen, voor de Ministerraad;

. Mr. V. Thiry en Mr. V. Gillet, advocaten bij de balie te Luik, voor de Waalse Regering;

- hebben de rechters-verslaggevers L. Lavrysen en L. François verslag uitgebracht;

- zijn de voornoemde advocaten gehoord;

- is de zaak in beraad genomen.

De voorschriften van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof met betrekking tot de rechtspleging en het gebruik van de talen werden in acht genomen.

II. *In rechte*

- A -

De bestreden bepaling

A.1. De verzoekende partijen vorderen de vernietiging van artikel 2 van het decreet van het Waalse Gewest van 6 december 2001 betreffende de instandhouding van de Natura 2000-gebieden alsook van de wilde fauna en flora, dat luidt :

« Hoofdstuk II van dezelfde wet [van 12 juli 1973 op het natuurbehoud] wordt vervangen door wat volgt :

‘ HOOFDSTUK II. - Bescherming van dier- en plantensoorten

Afdeling 1. - Bescherming van diersoorten

Onderafdeling 1. - Bescherming van vogels

Art. 2. § 1. Onder voorbehoud van paragraaf 3, worden alle gewone of mutante, levende, dode of opgezette vogels volledig beschermd, die toebehoren aan één van de op het Europese grondgebied natuurlijk in het wild levende vogelsoorten, met name die bedoeld in bijlage I, met inbegrip van de ondersoorten, rassen of variëteiten, ongeacht hun geografische oorsprong, alsook de vogels gekruist met een individu van die vogelsoorten.

§ 2. Die bescherming houdt de volgende verbodsbepalingen in :

1° een verbod om, ongeacht de gebruikte methode, de bedoelde vogels te strikken, te vangen of te doden;

2° een verbod om deze vogels, met name gedurende de broedperiode en de periode waarin de jongen afhankelijk zijn, opzettelijk te storen, voor zover een dergelijke storing, gelet op de doelstellingen van deze onderafdeling, van wezenlijke invloed is;

3° een verbod om opzettelijk hun nesten en eieren te vernielen, te beschadigen of te verstoren, om die weg te nemen of te rapen of om in de nesten te schieten;

4° een verbod om vogels, hun eieren, hun broedsels of pluimen of enig deel van de vogel of enig gemakkelijk herkenbaar product dat uit deze vogel verkregen is of een product dat, volgens de verpakking of de reclame, specimens van één van de beschermde vogelsoorten bevat, in het bezit te hebben, af te staan, te koop aan te bieden, voor de koop te vragen, te verkopen, te kopen, te leveren, te vervoeren of door te voeren, voor het vervoer aan te bieden, met uitzondering van de verrichtingen die een invoer, een uitvoer of een doorvoer van niet-inheemse vogels uitmaken.

§ 3. De in § 2 bedoelde verbodsbepalingen zijn niet van toepassing op :

1° het pluimvee dat bestaat uit landbouwhuisdieren, d.w.z. vogels die gewoonlijk gebruikt worden als gebruiksdier voor de productie van vlees, eieren, pluimen of huiden;

2° de tamme duivenrassen;

3° de mutanten en de hybriden die voortkomen uit de kruising van de soort *Serinus canarius* gekruist met een niet-beschermde vogelsoort;

4° de vogelsoorten die bij artikel 1bis van de jachtwet van 28 februari 1882 niet als wild beschermd zijn.

§ 4. In afwijking van artikel 2, § 2, 4°, stelt de Regering de voorwaarden voor het houden van vogels vast met het oog op de bescherming van de vogelstand.

Onderafdeling 2. - Bescherming van andere groepen van diersoorten

Art. *2bis*. § 1. De volgende soorten zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen en ongewervelden worden volledig beschermd :

1° de soorten die strikt beschermd zijn krachtens bijlage IV, punt a., van richtlijn 92/43/EEG en van bijlage II van het Verdrag van Bern, waarvan de lijst in bijlage II, punt a, wordt opgenomen;

2° de soorten die in Wallonië beschermd zijn, waarvan de lijst in bijlage II, punt b, wordt opgenomen.

§ 2. Die bescherming houdt het volgende verbod in :

1° specimens van die soorten in de natuur te vangen en opzettelijk te doden;

2° die soorten opzettelijk te verstoren, met namen tijdens de broedperiode, de periode waarin de jongen afhankelijk zijn, de overwinterings- en de trekperiode;

3° eieren in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen of eieren van die soorten in het bezit te hebben;

4° broed- of rustplaatsen of elke natuurlijke habitat waar die soorten leven in één van de stadia van hun biologische cyclus, aan te tasten of te vernielen;

5° specimens die gewond, ziek of dood gevonden zouden worden, op te zetten, te verzamelen of te verkopen;

6° de aan de natuur onttrokken specimens van die soorten in het bezit te hebben, te vervoeren, te ruilen, te verkopen of te kopen, te koop of in ruil aan te bieden, kosteloos af te staan, met inbegrip van opgezette dieren, uitgezonderd die welke wettelijk onttrokken werden vóór de datum van inwerkingtreding van deze bepaling alsook uitgezonderd de verrichtingen die een invoer, uitvoer of doorvoer van niet-inheemse diersoorten en van hun huiden uitmaken;

7° specimens te vertonen in openbare plaatsen. De in punten 1°, 2°, 5°, 6° en 7°, van het vorige lid zijn van toepassing tijdens alle stadia in het leven van de in dit artikel bedoelde diersoorten, met inbegrip van eieren, nesten of gedeelten daarvan of van de specimens.

Art. *2ter*. De in artikel *2bis*, § 2, 1°, 2° en 3°, bedoelde verbodsbepalingen zijn van toepassing op de soorten opgenomen in bijlage III, met uitzondering van het tijdelijk in het bezit hebben van amfibieën of van hun eieren tot pedagogische of wetenschappelijke doeleinden.

Het in het bezit hebben, de verkoop, de ruil, de koop of het te koop aanbieden van soorten opgenomen in bijlage III zijn eveneens verboden, alsook de verstoring of vernietiging van de voortplantingsplaatsen van zoogdieren.

Art. *2quater*. Elke persoon die verantwoordelijk is voor het toevallig vangen of doden van specimens van één van de soorten die strikt beschermd zijn krachtens artikel *2bis*, is verplicht om daar aangifte van te doen bij de door de Regering aangewezen dienst van het gewestelijk bestuur.

In voorkomend geval stelt de Regering de modaliteiten van de aangifte vast.

Art. *2quinquies*. Wat betreft de vangst, het onttrekken of het doden van de in bijlage IV vermelde soorten wilde fauna en in de gevallen waarin, overeenkomstig afdeling 4, afwijkingen worden toegepast voor het onttrekken, het vangen of het doden van de in bijlagen II en III vermelde soorten, worden alle niet-selectieve middelen verboden die plaatselijk de verdwijning ten gevolge zouden kunnen hebben of de rust van de populaties van een soort ernstig zouden kunnen verstoren en in het bijzonder :

1° het gebruik van de in bijlage V, punt a, vermelde vangst- en doodmiddelen;

2° elk vangst- en doodmiddel vanaf de in bijlage V, punt b, vermelde vervoermiddelen.

Art. 2*sexies*. In afwijking van artikel 2*bis* worden te allen tijde toegelaten :

1° de verplaatsing op een korte afstand van soorten, nesten of eieren bedreigd door een dichtbijzijnd levensgevaar op voorwaarde dat de plaats waar ze neergelegd worden gelijkaardige kenmerken vertoont als die waar ze gevonden zijn en er in de onmiddellijke omgeving van ligt;

2° het vervoer van een gewonde of achtergelaten soort naar een revalidatiecentrum voor de in het wild levende diersoorten.

Afdeling 2. - Bescherming van plantensoorten

Art. 3. § 1. De volgende plantensoorten worden in elk stadium van hun biologische cyclus volledig beschermd :

1° de soorten die strikt beschermd zijn overeenkomstig bijlage IV, punt b., van richtlijn 92/43/EEG en van bijlage I van het Verdrag van Bern, waarvan de lijst in bijlage VI, punt a., is opgenomen;

2° de soorten die in Wallonië bedreigd zijn, waarvan de lijst in bijlage VI, punt b, is opgenomen.

§ 2. Die bescherming houdt het volgende verbod in :

1° specimens van die soorten in de natuur opzettelijk te plukken, te rapen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen;

2° specimens van die soorten die aan de natuur onttrokken zijn, in het bezit te hebben, te vervoeren, te verkopen of te kopen, kosteloos af te staan, te koop of in ruil aan te bieden, met uitzondering van die welke wettelijk zijn onttrokken vóór de datum van inwerkingtreding van deze bepaling alsook met uitzondering van de verrichtingen die een invoer, uitvoer of doorvoer van niet-inheemse plantensoorten uitmaken;

3° de natuurlijke habitats waarin de aanwezigheid van die soorten vastgesteld is, opzettelijk aan te tasten of te vernielen.

§ 3. De in § 2 bedoelde verbodsbepalingen zijn niet van toepassing op :

1° de verrichtingen m.b.t. het beheer of het onderhoud van het gebied met het oog op het behoud van de daar voorkomende soorten en habitats in een gunstige staat van instandhouding;

2° de verrichtingen m.b.t. het maaien, de begrazing, het oogsten of het bosbeheer voor zover die verrichtingen het behoud van de populaties van de betrokken soorten in een gunstige staat van instandhouding garanderen.

Art. 3*bis*. De bovengrondse delen van de specimens die behoren tot de plantensoorten opgenomen in bijlage VII mogen in kleine hoeveelheden worden geplukt, geraapt, afgesneden, gehouden, vervoerd of geruild.

Het is echter verboden :

1° specimens die behoren tot die soorten te verkopen, te koop aan te bieden of te kopen;

2° specimens die behoren tot die soorten of natuurlijke habitats waarin ze voorkomen, opzettelijk te vernielen.

Afdeling 3. - Toezicht op de populaties van dier- en plantensoorten

Art. 4. § 1. De Regering bepaalt de modaliteiten voor de verzameling en analyse van biologische gegevens betreffende de Waalse populaties van wilde dier- en plantensoorten en van de natuurlijke habitats bedoeld in voorliggende wet, teneinde toe te zien op hun staat van instandhouding.

§ 2. Op grond van de gegevens verzameld krachtens paragraaf 1 treft de Regering alle noodzakelijke maatregelen om het onttrekken en de exploitatie van de dier- en plantensoorten opgenomen in bijlagen IV en VII te beperken, teneinde hun behoud in een gunstige staat van instandhouding te garanderen.

Die maatregelen bestaan o.a. uit :

- 1° voorschriften betreffende de toegang tot bepaalde sites;
- 2° een tijdelijk of plaatselijk verbod op het onttrekken van specimens aan de natuur en het exploiteren van bepaalde populaties;
- 3° een regelgeving omtrent de onttrekkingsperioden en/of -wijzen;
- 4° het bij de onttrekking toepassen van visserijregels die beantwoorden aan de eisen van instandhouding;
- 5° instelling van een stelsel van onttrekkingsvergunningen of quota;
- 6° voorschriften betreffende het kopen, het verkopen, het te koop aanbieden, het in bezit hebben en het vervoeren voor verkoop van specimens;
- 7° het in gevangenschap fokken van diersoorten alsmede de kunstmatige vermeerdering van plantensoorten onder strikt gecontroleerde omstandigheden om de onttrekking van die soorten aan de natuur te verminderen;
- 8° de beoordeling van het effect van de getroffen maatregelen.

De maatregelen bedoeld in het vorige lid zijn onderworpen aan het toezicht voorzien bij § 1.

§ 3. Op grond van de gegevens verzameld krachtens artikel 2^{quater} controleert de door de Regering aangewezen gewestelijke bestuursdienst of het toevallige vangen en doden van beschermde diersoorten geen belangrijke negatieve invloed heeft op die soorten en stelt, indien nodig, instandhoudingsmaatregelen voor die bestemd zijn om de negatieve invloed van het toevallige vangen en doden te beperken.

Afdeling 4. - Afwijkingen van de maatregelen m.b.t. de bescherming van dier- en plantensoorten

Art. 5. § 1. De Regering mag afwijkingen van de maatregelen m.b.t. de bescherming van dier- en plantensoorten toekennen.

Behoudens andersluidende beslissing van de Regering is de toegekende afwijking individueel, persoonlijk en onoverdraagbaar.

§ 2. Wat de soorten vogels betreft, mag de afwijking enkel toegekend worden op voorwaarde dat er geen andere bevredigende oplossing bestaat en dat de afwijking de betrokken vogelbevolking niet in gevaar brengt. In dit geval mag enkel om één van de volgende redenen een afwijking toegekend worden :

- 1° in het belang van de volksgezondheid en van de openbare veiligheid;
- 2° in het belang van de veiligheid van het luchtverkeer;
- 3° ter voorkoming van ernstige schade aan de teelten, veehouderijen, bossen, visgronden en wateren;
- 4° voor de bescherming van wilde dier- of plantensoorten;
- 5° ten behoeve van onderzoek en onderwijs, repopulatie en herintroductie van deze soorten, alsmede voor de daartoe benodigde kweek;
- 6° om het vangen, het houden of elke andere oordeelkundige exploitatie van een beperkt aantal vogels mogelijk te maken onder strikt gecontroleerde voorwaarden en op selectieve wijze.

§ 3. Wat betreft de wilde zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen en ongewervelden, alsook de wilde plantensoorten, mag de afwijking enkel toegekend worden indien er geen andere bevredigende oplossing bestaat en voor zover die afwijking niet schadelijk is voor het behoud van de populaties van de betrokken soorten in een

gunstige staat van instandhouding in hun natuurlijke verspreidingsgebied. In dat geval mag enkel om één van de volgende redenen een afwijking toegekend worden :

1° in het belang van de bescherming van de wilde dier- en plantensoorten en van de instandhouding van de natuurlijke habitats;

2° ter voorkoming van ernstige schade aan met name de teelten, veehouderijen, bossen, visgronden en wateren en andere vormen van eigendom;

3° in het belang van de volksgezondheid en de openbare veiligheid of om andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten;

4° ten behoeve van onderzoek en onderwijs, repopulatie en herintroductie van deze soorten, alsmede voor de daartoe benodigde kweek, met inbegrip van de kunstmatige vermeerdering van planten;

5° om het vangen of het houden van een beperkt en door de Regering vastgesteld aantal specimens van de soorten opgenomen in bijlage II, punt a, mogelijk te maken onder strikt gecontroleerde voorwaarden en op selectieve wijze.

Art. 5bis. § 1. De afwijkingsaanvraag wordt ingediend bij de door de Regering aangewezen gewestelijke bestuurdienst.

De vorm en de inhoud van de aanvraag worden door de Regering vastgesteld.

De aanvraag vermeldt, met name :

1° de identiteit van de aanvrager;

2° de soorten en het aantal specimens waarvoor de afwijking wordt aangevraagd;

3° de redenen waarom de afwijking wordt aangevraagd en de handeling die het voorwerp uitmaakt van de aanvraag;

4° de data en plaatsen waarop de afwijking geldig is;

5° de middelen, installaties en methoden gebruikt voor de toepassing van de afwijking.

§ 2. De afwijkingsvergunning vermeldt, met name :

1° de ontvanger van de vergunning;

2° de soort(en) waarop de afwijking betrekking heeft;

3° de toegestane middelen, installaties of methoden voor het vangen of het doden;

4° het aantal betrokken specimens en het grondgebied waarop de afwijking van toepassing is;

5° de geldigheidsduur van de afwijking.

§ 3. De natuurlijke of rechtspersonen die onderzoek verrichten naar één of meerdere biologische groepen of bedoeld onderzoek opvolgen, mogen een jaarlijkse afwijking aanvragen betreffende de onderzochte soortgroep(en), welke toepasselijk is op het hele grondgebied van het Waalse Gewest.

De afwijking is enkel geldig buiten de beschermde natuurlijke habitats en voor de kleine hoeveelheden die noodzakelijk zijn voor het onderzoek.

De voorwaarden en de modaliteiten voor de inwilliging van de aanvraag worden door de Regering vastgesteld.

Jaarlijks maakt de houder van een afwijking een verslag over de resultaten van het door hem verricht onderzoek over aan de door de Regering aangewezen gewestelijke bestuurdienst.

Afdeling 5. - Introductie van niet-inheemse soorten en herintroductie van inheemse soorten

Art. 5ter. § 1. Onder voorbehoud van § 2 is het volgende verboden :

1° de introductie in de natuur of in wildparken van :

a. niet-inheemse dier- en plantensoorten, met uitzondering van de soorten die in het bos- en landbouwbedrijf worden gebruikt;

b. van niet-inheemse stammen van inheemse dier- en plantensoorten, met uitzondering van de stammen van de soorten die in het bos- en landbouwbedrijf worden gebruikt;

2° de herintroductie in de natuur van inheemse dier- en plantensoorten.

§ 2. De Regering bepaalt de voorwaarden en de modaliteiten voor het verlenen van een vergunning voor de introductie in de natuur van niet inheemse soorten en niet-inheemse stammen van inheemse soorten of voor de herintroductie van inheemse soorten. ' »

Standpunt van de verzoekende partijen

A.2. De verzoekende partijen menen belang te hebben bij hun beroep tot vernietiging. De eerste verzoekende partij is gepassioneerd door roofvogels. De tweede verzoekende partij is een vennootschap die tot maatschappelijk doel heeft het houden van historische evocaties, uiteenzettingen en educatieve programma's, het maken van wetenschappelijke werken en alle soorten activiteiten in verband met roofvogels. De toepassing van het bestreden artikel van het decreet van 6 december 2001 heeft tot gevolg dat de beide verzoekende partijen hun hobby, respectievelijk beroepsactiviteit, niet meer kunnen uitoefenen op het grondgebied van het Waalse Gewest.

A.3.1. Het eerste middel van de verzoekende partijen is afgeleid uit een schending van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, in samenhang gelezen met de artikelen 11 en 14 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens en artikel 26 van het Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten.

A.3.2. Het eerste onderdeel van het middel stelt dat de bestreden bepaling een niet te verantwoorden verbod invoert op het houden van vogels die in gevangenschap geboren en gekweekt zijn.

De volkomen wettige *ratio legis* van de Waalse gewestwetgever bestaat in de bescherming van de vogelsoorten die in het wild leven. De uitbreiding echter van de beschermingsregeling tot de soorten die in gevangenschap geboren en gekweekt zijn, is zonder enig verband met het door de gewestwetgever nagestreefde doel en kan er zelfs strijdig mee zijn. Het verdwijnen van sommige vogelsoorten kan immers worden voorkomen dank zij het kweken in gevangenschap.

De door de gewestwetgever uitgevaardigde verbodsbepalingen zijn bovendien strijdig met de Europese richtlijn 79/409/EEG inzake het behoud van de vogelstand, waarvan het decreet beoogt de uitvoering te zijn. In een arrest van 8 februari 1996 heeft het Hof van Justitie immers gezegd dat die richtlijn niet van toepassing is op in gevangenschap geboren en gekweekte vogels. In zijn conclusies bij dat arrest heeft de advocaat-generaal bovendien gesteld dat de richtlijn voldoende nauwkeurig en gedetailleerd de aangelegenheid regelt, zodat geen plaats wordt gelaten aan enige wetgevende autonomie van de Lid-Staten.

A.3.3. In het tweede onderdeel van het eerste middel voeren de verzoekende partijen aan dat de bestreden bepaling een onderscheid in behandeling invoert tussen de Belgen, naar gelang van het gewest waartoe zij behoren, doordat een verbod op het kweken, vervoeren en houden van in gevangenschap geboren en gekweekte vogels wordt ingevoerd voor het Waalse Gewest, terwijl een dergelijk verbod niet bestaat in het Vlaamse Gewest en in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest.

A.4. In het tweede middel houden de verzoekende partijen staande dat de bestreden bepaling de artikelen 10 en 11 van de Grondwet schendt doordat ze een niet verantwoord verschil in behandeling instelt

tussen de categorie van personen die zich bezighoudt met het kweken van vogels en de categorie van personen die andere wilde dieren kweekt, nu de beschermingsmaatregelen ten aanzien van de in gevangenschap geboren en gekweekte dieren enkel gelden voor vogels.

Standpunt van de Ministerraad

A.5. De Ministerraad voert, krachtens artikel 85 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof, twee nieuwe middelen aan.

Beide middelen zijn afgeleid uit de schending van de bevoegdheidverdelende regels, zoals vastgesteld in de Grondwet en in de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen.

A.6.1. Het eerste onderdeel van het eerste middel stelt dat door de nieuwe artikelen 2, § 2, 4°, en *2bis*, § 2, 6°, van de wet van 12 juli 1973 op het natuurbehoud de bevoegdheidverdelende regels worden geschonden, doordat de voormelde bepalingen het houden van vogels en andere beschermde diersoorten verbiedt, terwijl het houden van dieren is toegestaan en gereguleerd door de federale wetgever, die ter zake bevoegd is op grond van artikel 6, § 1, V, 2°, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen.

A.6.2. In het tweede onderdeel van het eerste middel betoogt de Ministerraad dat het nieuwe artikel 2, § 2, 4°, van de wet van 12 juli 1973 op het natuurbehoud niet enkel van toepassing is op vogelsoorten die op natuurlijke wijze in het wild leven op het Europese grondgebied, maar tevens op de in gevangenschap geboren en gekweekte vogels, terwijl de in gevangenschap geboren en gekweekte vogels niet onder het toepassingsgebied van de voormelde richtlijn vallen, zodat het Waalse Gewest het systeem van bescherming van vogels niet kan uitbreiden tot die voormelde categorie.

A.7. In ondergeschikte orde voert de Ministerraad aan dat artikel 2 van het decreet van 6 december 2001 artikel 6, § 1, VI, derde lid, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen schendt, doordat het de commercialisering verbiedt van vogels die behoren tot een soort die op natuurlijke wijze in het wild leeft op het Europese grondgebied, met inbegrip van de in gevangenschap geboren en gekweekte vogels, terwijl door dat verbod het vrije verkeer van die vogels wordt belemmerd. In die zin is het verbod niet verantwoord en voldoet het niet aan het evenredigheidsbeginsel.

Bovendien heeft de Europese Commissie in een recent met redenen omkleed advies geoordeeld dat België, vanwege het verbod van commercialisering van vogels die in gevangenschap geboren en gekweekt zijn, zoals is bepaald in het besluit van de Waalse Regering van 14 juli 1994, tekort is geschoten in zijn verplichtingen die het krachtens artikel 28 van het E.G.-Verdrag heeft.

A.8. Als besluit meent de Ministerraad dat het Hof de woorden « in het bezit te hebben » in de artikelen 2, § 2, 4°, en *2bis*, § 2, 6°, of minstens de woorden « in het bezit te hebben » in zoverre zij betrekking hebben op in gevangenschap geboren en gekweekte vogels, en de woorden « te koop aan te bieden, voor de koop te vragen, te verkopen, te kopen, te leveren » in zoverre zij betrekking hebben op in gevangenschap geboren en gekweekte vogels, dient te vernietigen.

Standpunt van de Waalse Regering

A.9. De Waalse Regering wijst erop dat het ingediende beroep tot vernietiging onontvankelijk is.

De tweede verzoekende partij, namelijk de b.v.b.a. Valkeniersgilde, kan, volgens de Waalse Regering, slechts onontvankelijk een beroep tot vernietiging instellen, wanneer zij, op het eerste verzoek, het bewijs voorlegt, naar gelang van het geval, van de publicatie van haar statuten in de bijlagen tot het *Belgisch Staatsblad* of van de beslissing om het beroep in te stellen (artikel 7, derde lid, van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof). De b.v.b.a. Valkeniersgilde heeft evenwel nagelaten dat bewijs op het eerste verzoek te leveren, zodat het door haar ingediende beroep tot vernietiging onontvankelijk is.

De eerste en de tweede verzoekende partij, in de veronderstelling dat de b.v.b.a. Valkeniersgilde toch het gevraagde bewijs, zij het laattijdig, heeft geleverd, hebben, volgens de Waalse Regering, geen belang bij het ingediende beroep. De eerste verzoekende partij voert ter ondersteuning van haar belang verscheidene elementen aan die evenwel niet het bewijs leveren van het noodzakelijke belang. De tweede verzoekende partij meent dat

de bestreden bepalingen haar beletten haar handelsactiviteiten uit te oefenen op het grondgebied van het Waalse Gewest, maar die vaststelling is niet correct.

A.10. De Waalse Regering is van oordeel dat het ingediende beroep tot vernietiging dient te worden beperkt tot artikel 2, § 2, 4°, van de wet van 12 juli 1973 op het natuurbehoud in zoverre die bepaling het houden en vervoeren van in gevangenschap geboren en gekweekte vogels verbiedt, doordat de in het verzoekschrift aangevoerde middelen enkel daarop betrekking hebben.

Daarnaast wijst de Waalse Regering erop dat de Ministerraad niet bevoegd is om op grond van artikel 85 van de bijzondere wet van 12 januari 1989 op het Arbitragehof het onderwerp van het beroep tot vernietiging uit te breiden tot artikel 2*bis*, § 2, 6°, en tot de woorden « te koop aan te bieden, voor de koop te vragen, te verkopen, te kopen, te leveren » van artikel 2, § 2, 4°, van de wet van 12 juli 1973 op het natuurbehoud.

A.11.1. Aangaande de aangevoerde middelen van de verzoekende partijen, meent de Waalse Regering dat het eerste middel van de verzoekende partijen niet ontvankelijk is. Immers, in het eerste onderdeel van het eerste middel wordt door de verzoekende partijen niet nader bepaald in welk opzicht artikel 2 van het decreet van 6 december 2001 de artikelen 10 en 11 van de Grondwet zou schenden. Bovendien is het Hof niet bevoegd om kennis te nemen van een middel dat rechtstreeks is afgeleid uit de schending van de artikelen 11 en 14 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens of van artikel 26 van het Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten.

A.11.2. Ten gronde meent de Waalse Regering dat het eerste onderdeel van het eerste middel niet kan worden aangenomen, omdat het geenszins de bedoeling van de gewestwetgever is om het kweken en alle handelingen die betrekking hebben op gekweekte vogels te verbieden. Daarnaast belet niets dat het Waalse Gewest een regeling aanneemt die restrictiever is dan de regeling die is vervat in de richtlijn 79/409/EEG inzake het behoud van de vogelstand.

Het tweede onderdeel van het eerste middel is, volgens de Waalse Regering, evenmin gegrond, daar een verschil in behandeling wordt aangeklaagd als gevolg van het bestaan van verschillende regels die in de drie gewesten van België zijn uitgevaardigd. Het komt aldus erop neer dat de verzoekende partijen het federale karakter van de Belgische Staat in het geding brengen.

A.12. De Waalse Regering is tevens van oordeel dat het tweede middel ongegrond is, aangezien het bestreden onderscheid ook terug te vinden is in de richtlijnen 79/409/EEG en 92/43/EG.

A.13.1. Aangaande de aangevoerde middelen van de Ministerraad, betoogt de Waalse Regering dat het eerste onderdeel van het eerste middel niet gegrond is, omdat de materie die door het bestreden artikel wordt geregeld, kan worden ingeschreven in het kader van de bevoegdheid van de gewesten aangaande het natuurbehoud en de natuurbescherming. Tevens dient te worden opgemerkt dat de Ministerraad zich voor zijn federale bevoegdheid beroept op artikel 6, § 1, V, 2°, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen terwijl hij zich, voor het aannemen van de wet van 14 augustus 1986 betreffende de bescherming en het welzijn der dieren, heeft moeten beroepen op zijn residuaire bevoegdheid.

A.13.2. Ook het tweede onderdeel van het eerste middel faalt, volgens de Waalse Regering, in rechte. Artikel 6, § 1, III, 2°, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen verbiedt de gewestregeringen niet een strengere regeling op te leggen dan die welke door de richtlijn 79/409/EEG wordt geëist.

A.14. Het tweede middel kan, volgens de Waalse Regering, ook worden weerlegd. De bestreden regeling verschilt fundamenteel van de regeling zoals vastgesteld door het besluit van de Waalse Regering van 14 juli 1994 betreffende de bescherming van de vogels in het Waalse Gewest. Bovendien verbiedt het bestreden decreet zelf niet het vrij verkeer van vogels, zodat het aangehaalde advies van de Europese Commissie niet zomaar op het decreet van 6 december 2001 kan worden getransponeerd.

- B -

Ten aanzien van de omvang van het beroep

B.1.1. De Waalse Regering is van oordeel dat het ingediende beroep tot vernietiging dient te worden beperkt tot artikel 2, § 2, 4°, van de wet van 12 juli 1973 op het natuurbehoud, gewijzigd bij het decreet van het Waalse Gewest van 6 december 2001 betreffende de instandhouding van de Natura 2000-gebieden alsook van de wilde fauna en flora, in zoverre die bepaling het houden en vervoeren van in gevangenschap geboren en gekweekte vogels verbiedt, omdat de in het verzoekschrift aangevoerde middelen enkel daarop betrekking hebben.

B.1.2. Het Hof, dat de omvang van het beroep moet bepalen aan de hand van de inhoud van het verzoekschrift, en met name op basis van de uiteenzetting van de middelen, beperkt zijn onderzoek tot de bepalingen waarvan wordt uiteengezet in welk opzicht zij de in de middelen aangevoerde bepalingen zouden schenden.

Uit het verzoekschrift blijkt dat het beroep tot vernietiging niet is gericht tegen artikel 2 van het decreet van 6 december 2001 als dusdanig, maar wel tegen de werkingssfeer ervan, namelijk de uitbreiding van het toepassingsgebied ervan tot de vogelsoorten die in gevangenschap zijn geboren en gekweekt. Bijgevolg dient het beroep tot vernietiging te worden beperkt tot het gewijzigde artikel 2 van de wet van 12 juli 1973 op het natuurbehoud, in zoverre die bepaling tevens van toepassing is op beschermde vogels die in gevangenschap geboren en gekweekt zijn.

Ten aanzien van de ontvankelijkheid

Wat de ontvankelijkheid van de middelen van de verzoekende partijen betreft

B.2.1. De Waalse Regering is van oordeel dat het eerste middel van de verzoekende partijen in zijn eerste onderdeel niet ontvankelijk is bij gebrek aan een uiteenzetting van de middelen en bijgevolg niet voldoet aan de vereisten van artikel 6 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof.

B.2.2. Om te voldoen aan de vereisten van artikel 6 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof, moeten de middelen van het verzoekschrift te kennen geven welke van de regels waarvan het Hof de naleving waarborgt, zouden geschonden zijn, alsook welke de bepalingen zijn die deze regels zouden schenden, en uiteenzetten in welk opzicht die regels door de bedoelde bepalingen zouden zijn geschonden.

B.2.3. Uit de toelichting van het eerste onderdeel van het eerste middel blijkt niet in welk opzicht de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, in samenhang gelezen met de artikelen 11 en 14 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens en artikel 26 van het Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten, zouden zijn geschonden door artikel 2 van het decreet van 6 december 2001.

B.2.4. Het eerste middel, in zijn eerste onderdeel, is onontvankelijk.

Wat de ontvankelijkheid van de memorie van de Ministerraad betreft

B.3.1. De Waalse Regering betwist de ontvankelijkheid van de memorie van de Ministerraad en verwijst daarbij naar artikel 85, tweede lid, van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof. Zij is van oordeel dat de Ministerraad niet bevoegd is om het onderwerp van het beroep tot vernietiging uit te breiden.

B.3.2. Artikel 85, tweede lid, van de voormelde bijzondere wet bepaalt:

« Wanneer de zaak een beroep tot vernietiging betreft, mogen die memories nieuwe middelen bevatten. De partijen kunnen nadien geen nieuwe middelen meer voordragen. »

Artikel 85, tweede lid, van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof staat onder meer de regeringen toe een memorie in te dienen in een zaak betreffende een beroep tot vernietiging en daarin nieuwe middelen te formuleren. Een dergelijke tussenkomst vermag evenwel niet het beroep te wijzigen of uit te breiden.

B.3.3. Uit het verzoekschrift blijkt dat het beroep tot vernietiging is gericht tegen artikel 2 van de wet van 12 juli 1973 op het natuurbehoud, gewijzigd bij het decreet van het Waalse Gewest van 6 december 2001, in zoverre voormeld artikel, aangaande het toepassingsgebied, geen onderscheid maakt naargelang de beschermde vogels afkomstig zijn uit de natuurlijke biotopen of in gevangenschap geboren en gekweekt zijn. De nieuwe middelen van de Ministerraad die geen betrekking hebben op dat artikel, zijn bijgevolg onontvankelijk.

B.3.4. De exceptie dient ten dele te worden aangenomen.

Wat de procesbekwaamheid van de b.v.b.a. Valkeniersgilde betreft

B.4.1. De Waalse Regering is van oordeel dat het beroep tot vernietiging niet ontvankelijk is in zoverre de tweede verzoekende partij, de b.v.b.a. Valkeniersgilde, niet op het eerste verzoek het bewijs heeft voorgelegd van de publicatie van haar statuten in de bijlagen tot het *Belgisch Staatsblad* en van de tijdig en regelmatig genomen beslissingen van haar bevoegde organen om het beroep tot vernietiging in te stellen.

B.4.2. Artikel 7, derde lid, van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof bepaalt :

« Indien een rechtspersoon het beroep instelt of in het geding tussenkomt, legt deze partij, op het eerste verzoek, het bewijs voor van de beslissing om het beroep in te stellen of voort te zetten of om tussen te komen en, wanneer haar statuten moeten worden bekendgemaakt in de bijlagen bij het *Belgisch Staatsblad*, een kopie van die bekendmaking. »

Die vereisten dienen het Hof onder meer in staat te stellen na te gaan of de beslissing om het beroep in te stellen door het bevoegde orgaan van de rechtspersoon is genomen.

B.4.3. Uit de stukken die als bijlage bij het verzoekschrift zijn ingediend, blijkt niet dat aan de vereisten van artikel 7, derde lid, van de bijzondere wet van 6 januari 1989 is voldaan. Bovendien heeft de tweede verzoekende partij nagelaten het gevraagde bewijs, op het eerste verzoek van de griffier op 27 juni 2002, te leveren.

B.4.4. In zoverre het beroep is ingesteld door de b.v.b.a. Valkeniersgilde is het niet ontvankelijk.

Wat het belang betreft

B.5.1. De Waalse Regering voert aan dat de eerste verzoekende partij niet doet blijken van het vereiste belang om de vernietiging van artikel 2 van het decreet van 6 december 2001 te vorderen.

B.5.2. De Grondwet en de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof vereisen dat elke natuurlijke persoon of rechtspersoon die een beroep tot vernietiging instelt doet blijken van een belang. Van het vereiste belang doen slechts blijken de personen wier situatie door de bestreden norm rechtstreeks en ongunstig zou kunnen worden geraakt.

B.5.3. De toepassing van artikel 2 van het decreet van 6 december 2001 heeft tot gevolg dat H. Clerens zijn activiteiten nog moeilijk kan uitoefenen op het grondgebied van het Waalse Gewest. Hij doet derhalve blijken van het vereiste belang.

B.5.4. De exceptie kan niet worden aangenomen.

Ten gronde

B.6. Het onderzoek van de overeenstemming van een bestreden bepaling met de bevoegdheidsregels moet het onderzoek van de bestaanbaarheid ervan met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet voorafgaan.

Ten aanzien van het eerste middel van de Ministerraad

B.7.1. Het eerste middel van de Ministerraad is, gelet op het bepaalde in B.3.3, slechts ontvankelijk in zoverre het betrekking heeft op artikel 2 van de wet van 12 juli 1973 op het natuurbehoud, gewijzigd bij het decreet van het Waalse Gewest van 6 december 2001.

B.7.2. In het eerste onderdeel van het eerste middel wijst de Ministerraad erop dat artikel 2 van de wet van 12 juli 1973 op het natuurbehoud, gewijzigd bij het decreet van het Waalse Gewest van 6 december 2001, de bevoegdheidverdelende regels schendt, daar voormeld artikel het houden van vogels verbiedt, terwijl dit een federale bevoegdheid zou zijn.

In het tweede onderdeel van het eerste middel voert de Ministerraad aan dat zelfs indien het Waalse Gewest te dezen bevoegd is, het in geen geval de bevoegdheid heeft het bestreden artikel tevens van toepassing te verklaren op de in gevangenschap geboren en gekweekte vogels, omdat de richtlijn 79/409/EEG van de Raad van 2 april 1979 inzake het behoud van de vogelstand, waarvan het artikel beoogt de uitvoering te zijn, die categorie van vogels uitsluit.

B.8.1. Het bestreden artikel 2 van het decreet van het Waalse Gewest van 6 december 2001 betreffende de instandhouding van de Natura 2000-gebieden alsook van de wilde fauna en flora vervangt hoofdstuk II van de wet van 12 juli 1973 op het natuurbehoud door een nieuw hoofdstuk II, dat de omzetting, in het Waalse Gewest, van de richtlijn 92/43/EEG van de Raad van 21 mei 1992 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna en van de richtlijn 79/409/EEG van de Raad van 2 april 1979 inzake het behoud van de vogelstand tot doel heeft.

Het nieuwe artikel 2 van de wet van 12 juli 1973 handelt over de principes aangaande de bescherming van vogels alsook over het toepassingsgebied van die bescherming. Artikel 2, § 1, omvat het algemene principe van bescherming, artikel 2, § 2, bevat de verbodsbepalingen, artikel 2, § 3, omschrijft de uitzonderingen op die verbodsbepalingen en artikel 2, § 4, bepaalt dat in afwijking van artikel 2, § 2, 4°, de Regering de voorwaarden vaststelt voor het houden van vogels met het oog op de bescherming van de vogelstand.

B.8.2. Artikel 6, § 1, III, 2°, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen kent aan de gewesten de bevoegdheid toe tot regeling van :

« 2° De natuurbescherming en het natuurbehoud, met uitzondering van de in-, uit- en doorvoer van uitheemse plantensoorten evenals van uitheemse diersoorten en hun krenten; ».

Het natuurbehoud beoogt het behoud van de eigen aard, de verscheidenheid en het ongeschonden karakter van het natuurlijke milieu door middel van maatregelen tot bescherming van de flora en de fauna, hun gemeenschappen en groeiplaatsen, evenals van de grond, de ondergrond, het water en de lucht (*Parl. St.*, Senaat, 1979-1980, nr. 434/1, p. 14).

B.8.3. De federale wetgever is bevoegd voor « de in-, uit- en doorvoer van uitheemse plantensoorten evenals van uitheemse diersoorten en hun kringen ». Dat bevoegdheidsvoorbehoud verwijst blijkens de parlementaire voorbereiding naar de aangelegenheid bedoeld in artikel 5 van de wet van 12 juli 1973 op het natuurbehoud (*Parl. St.*, Senaat, B.Z. 1979, nr. 261/1 (bijlage II), p. 13). In de memorie van toelichting bij het ontwerp van bijzondere gewest- en gemeenschapswet werd dat bevoegdheidsvoorbehoud als volgt verantwoord :

« Krachtens § 1, 11°, en in overeenstemming met punt 13, 2°, van het Regeerakkoord, zijn de Gewesten bevoegd voor de natuurbescherming en het natuurbehoud, onder meer voor de aangelegenheden geregeld bij de wet van 12 juli 1973 op het natuurbehoud, met uitzondering nochtans van de in artikel 5 van deze wet geregelde aangelegenheid, dit is de in-, uit- en doorvoer van de uitheemse plantensoorten, evenals van de uitheemse diersoorten en hun kringen.

Nadat de Raad van State in zijn advies (L. 13.395/V.R.; blz. 13) de aandacht op deze bepaling getrokken had, werd deze uitzondering in het ontwerp ingeschreven, omdat zulke bevoegdheid redelijkerwijze aan de nationale overheid toebehoort. » (*Parl. St.*, Senaat, B.Z. 1979, nr. 261/1, p. 19)

B.8.4. De wetgever die de natuurbescherming en het natuurbehoud onder zijn bevoegdheid heeft, is met uitsluiting van iedere andere wetgever ertoe gemachtigd maatregelen te nemen tot bescherming van de vogelsoorten.

De federale wetgever is bevoegd voor de maatregelen aangaande de in-, uit- of doorvoer van uitheemse vogelsoorten en hun kringen. De parlementaire voorbereiding van de wet van 12 juli 1973 op het natuurbehoud verstaat onder uitheemse soorten : « vreemde soorten » (*Parl. St.*, Senaat, 1971-1972, nr. 262, p. 11), « soorten die economische rampen veroorzaken » (*Parl. St.*, Senaat, 1972-1973, nr. 226, p. 10). De wetgever wilde bijgevolg de in-, uit- of doorvoer voor die soorten regelen die het biologisch evenwicht in de fauna en flora konden verstoren. Met name is de federale wetgever bevoegd voor de in-, uit- en doorvoer

van de vogelsoorten die vallen onder het toepassingsgebied van de Overeenkomst van Washington inzake de internationale handel in bedreigde in het wild levende dier- en plantensoorten, ondertekend op 3 maart 1973 (C.I.T.E.S.) en onder het toepassingsgebied van de verordening (EG) nr. 338/97 van de Raad van 9 december 1996 inzake de bescherming van in het wild levende dier- en plantensoorten door controle op het desbetreffende handelsverkeer.

B.8.5. Een decretale bepaling die op algemene wijze de bescherming van alle op het Europese grondgebied natuurlijk in het wild levende vogelsoorten tot doel heeft, past in het kader van de gewestbevoegdheid inzake natuurbescherming en natuurbehoud, in zoverre die maatregelen geen betrekking hebben op de in-, uit- of doorvoer van uitheemse vogelsoorten en hun krengen.

Gelet op de omstandigheid dat de bevoegdheid van de federale wetgever een uitzondering vormt op de algemene bevoegdheid van de gewesten inzake de natuurbescherming en het natuurbehoud, kan ze niet extensief worden geïnterpreteerd. Het Waalse Gewest is derhalve niet bevoegd om maatregelen te nemen die betrekking hebben op de in-, uit- of doorvoer van de uitheemse vogelsoorten en hun krengen; gaat het evenwel om andere beschermingsmaatregelen ten aanzien van ingevoerde uitheemse vogelsoorten die zich op het grondgebied van dat Gewest bevinden, is het Gewest wel bevoegd.

B.9. De residuaire bevoegdheid van de federale wetgever is beperkt tot de bescherming van de « dieren die zich onder de hoede van de mens bevinden » (*Parl. St.*, Kamer, 1985-1986, nr. 264/10, p. 5), zijnde de huisdieren. Het betreft de bevoegdheid tot het regelen van de gedragingen van de mens tegenover het dier (*Parl. St.*, Senaat, 1982-1983, nr. 469/1, p. 31), zodat die bevoegdheid niet kan worden geacht zich uit te breiden tot de soortenbescherming, waarvoor de gewesten bevoegd zijn.

B.10. Het eerste middel, in zijn eerste onderdeel, is niet gegrond.

B.11.1. Krachtens het nieuwe artikel 2, § 1, van de wet van 12 juli 1973 op het natuurbehoud, is de decretale beschermingsregeling niet enkel van toepassing op natuurlijk in het wild levende vogels, maar op alle vogels « die toebehoren aan één van de op het Europese grondgebied natuurlijk in het wild levende vogelsoorten ». Blijkens die bepaling hanteert de gewestwetgever een ruim begrip van beschermde vogels. Bepalend is of de desbetreffende

vogels tot één van de in Europa in het wild levende soorten behoort en niet of die vogels in het wild leven of hebben geleefd.

B.11.2. In tegenstelling tot wat de Ministerraad aanvoert, is het niet noodzakelijk uitspraak te doen over het toepassingsgebied van de richtlijn 79/409/EEG om de bevoegdheid van het Waalse Gewest te omschrijven.

B.11.3. Het eerste middel, in zijn tweede onderdeel, is niet gegrond.

Ten aanzien van het tweede middel van de Ministerraad

B.12.1. Het tweede middel van de Ministerraad is, gelet op het bepaalde in B.3.3, slechts ontvankelijk in zoverre het betrekking heeft op artikel 2 van de wet van 12 juli 1973 op het natuurbehoud, gewijzigd bij het decreet van het Waalse Gewest van 6 december 2001.

B.12.2. De Ministerraad is van oordeel dat die bepaling artikel 6, § 1, VI, derde lid, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen schendt, daar het nieuwe artikel 2 de commercialisering van vogels verbiedt, terwijl door dat verbod het vrije verkeer van die vogels wordt belemmerd.

B.12.3. Artikel 6, § 1, VI, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen kent aan de gewesten de bevoegdheid toe tot regeling van onder meer het economisch beleid, maar bepaalt tevens in het derde lid :

« In economische aangelegenheden oefenen de Gewesten hun bevoegdheden uit met inachtneming van de beginselen van het vrije verkeer van personen, goederen, diensten en kapitalen en van de vrijheid van handel en nijverheid, alsook met inachtneming van het algemeen normatief kader van de economische unie en de monetaire eenheid, zoals vastgesteld door of krachtens de wet, en door of krachtens de internationale verdragen. »

B.12.4. Artikel 2, § 4, van de wet van 12 juli 1973, zoals gewijzigd bij het decreet van 6 december 2001, bepaalt dat in afwijking van artikel 2, § 2, 4°, de Regering de voorwaarden vaststelt voor het kweken van beschermde vogels met het oog op de bescherming van de vogelstand. Bijgevolg kan niet worden ingezien dat de bestreden bepaling een absoluut

verbod op de commercialisering zou instellen, waardoor het vrij verkeer van goederen in het gedrang zou worden gebracht.

B.12.5. Het middel kan niet worden aangenomen.

Ten aanzien van het eerste middel van de verzoekende partij

B.13. Het eerste middel, in zijn eerste onderdeel, is, gelet op het bepaalde in B.2.4, onontvankelijk.

B.14.1. In het tweede onderdeel van het eerste middel voert de verzoekende partij aan dat de bestreden bepaling een onderscheid in behandeling invoert tussen de Belgen, naar gelang van het gewest waartoe zij behoren, doordat een verbod op het kweken, vervoeren en houden van in gevangenschap geboren en gekweekte vogels wordt ingevoerd voor het Waalse Gewest, terwijl een dergelijk verbod niet bestaat in het Vlaamse Gewest en in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest.

B.14.2. Een verschillende behandeling in aangelegenheden waar de gemeenschappen en de gewesten over eigen bevoegdheden beschikken, is het mogelijke gevolg van een onderscheiden beleid, wat is toegestaan door de autonomie die hun door of krachtens de Grondwet is toegekend. Een dergelijk verschil kan op zich niet worden geacht strijdig te zijn met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet. Die autonomie zou geen betekenis hebben, mocht een verschil in behandeling tussen adressaten van regels die in eenzelfde aangelegenheid in de verschillende gemeenschappen en gewesten toepasselijk zijn, als zodanig geacht worden strijdig te zijn met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet.

B.14.3. Het middel, in zijn tweede onderdeel, is niet gegrond.

Ten aanzien van het tweede middel van de verzoekende partij

B.15. De verzoekende partij meent dat artikel 2 van de wet van 12 juli 1973, zoals gewijzigd bij het decreet van 6 december 2001, de artikelen 10 en 11 van de Grondwet

schenkt doordat het een niet verantwoord verschil in behandeling instelt tussen de categorie van personen die zich bezighouden met het kweken van vogels en de categorie van personen die andere wilde dieren kweken, nu de beschermingsmaatregelen ten aanzien van de in gevangenschap geboren en gekweekte dieren enkel gelden voor vogels.

B.16.1. Artikel 2, § 1, van de wet van 12 juli 1973, zoals gewijzigd bij het decreet van 6 december 2001, is niet enkel van toepassing op natuurlijk in het wild levende vogels, maar op alle vogels « die toebehoren aan één van de op het Europese grondgebied natuurlijk in het wild levende vogelsoorten ».

B.16.2. Artikel 1, lid 1, van de richtlijn 79/409/EEG bepaalt :

« Deze richtlijn heeft betrekking op de instandhouding van alle natuurlijk in het wild levende vogelsoorten op het Europese grondgebied van de Lid-Staten waarop het Verdrag van toepassing is. Zij betreft de bescherming, het beheer en de regulering van deze soorten en stelt regels voor de exploitatie daarvan. »

Bovendien bepaalt artikel 14 van de richtlijn 79/409/EEG :

« De Lid-Staten kunnen beschermingsmaatregelen treffen die strenger zijn dan in deze richtlijn wordt voorgeschreven. »

B.16.3. Uit een arrest van het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen (H.v.J., 8 februari 1996, Vergy, C-149/94) blijkt dat de richtlijn niet van toepassing zou zijn op in gevangenschap geboren en gekweekte vogels. Het Hof oordeelde dienaangaande immers dat :

« [...] een dergelijke uitbreiding van de beschermingsregeling niet bij[draagt] tot het behoud van het natuurlijk milieu [...], noch tot de bescherming op lange termijn en het beheer van de natuurlijke bronnen als integrerend deel van het erfgoed van de Europese volkeren [...] » (overweging 13).

Het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen heeft in datzelfde arrest evenwel tevens geoordeeld dat :

« [...] aangezien de gemeenschapswetgever de verhandeling van in gevangenschap geboren en opgekweekte vogels van in het wild levende soorten niet heeft geregeld, de Lid-Staten bevoegd blijven om dienaangaande een regeling te treffen, onverminderd de

toepasselijkheid van de artikelen 30 en volgende van het EG-Verdrag op uit andere Lid-Staten ingevoerde produkten » (overweging 14).

B.16.4. De beschikking M(99)9 van het Comité van Ministers van de Benelux Economische Unie van 25 oktober 1999 tot afschaffing en vervanging van de beschikking M(72)18 van 30 augustus 1972 met betrekking tot de bescherming van de vogelstand bepaalt uitdrukkelijk dat de beschikking van toepassing is op in gevangenschap geboren vogels, waarbij wordt gesteld dat de uitbreiding van het toepassingsgebied noodzakelijk is, wil men komen tot een efficiënte bescherming van de in het wild levende vogels.

B.16.5. Indien de richtlijn 79/409/EEG van de Raad van 2 april 1979, met name artikel 14, in die zin moet worden geïnterpreteerd dat zij de Lid-Staten niet toestaat een regeling in te voeren die tevens van toepassing is op in gevangenschap geboren en gekweekte vogels, moet artikel 2 van de wet van 12 juli 1973, gewijzigd bij het decreet van het Waalse Gewest van 6 december 2001, om in overeenstemming te zijn met de richtlijn, beantwoorden aan de vereisten van artikel 28 en volgende van het E.G.-Verdrag. Ingevolge die interpretatie is het bijgevolg de Waalse gewestwetgever niet toegestaan een absoluut verbod in te stellen waardoor een beschermingsregeling kan worden opgezet, die het mogelijk maakt de in gevangenschap geboren vogels van de natuurlijk in het wild levende vogels te onderscheiden, door middel van een door de bevoegde administratie opgesteld ringen- en registratiesysteem.

B.17. Bijgevolg dienen, voorafgaandelijk aan het onderzoek van het middel, aan het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen met toepassing van artikel 234 van het E.G.-Verdrag twee prejudiciële vragen te worden gesteld, die hierna in het beschikkend gedeelte worden vermeld.

Om die redenen,

het Hof,

alvorens recht te doen ten gronde,

stelt aan het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen de volgende prejudiciële vragen :

« 1. Moet de richtlijn 79/409/EEG van de Raad van 2 april 1979 inzake het behoud van de vogelstand in die zin worden geïnterpreteerd dat ze de Lid-Staten niet toestaat een regeling in te voeren die tevens van toepassing is op in gevangenschap geboren en gekweekte vogels, als bedoeld in bijlage I van die richtlijn ?

2. Moet dezelfde richtlijn in die zin worden geïnterpreteerd dat ze de Lid-Staten enkel toestaat een beschermingsregeling in te stellen voor de in gevangenschap geboren en gekweekte vogels in zoverre die regeling alleen betrekking heeft op de verhandeling van die vogels of kan die regeling van toepassing zijn op alle verrichtingen die deel kunnen uitmaken van een verhandeling van vogels ? »

Aldus uitgesproken in het Nederlands, het Frans en het Duits, overeenkomstig artikel 65 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof, op de openbare terechtzitting van 29 oktober 2003.

De griffier,

De voorzitter,

P.-Y. Dutilleux

A. Arts